

Tiedekunta/Osasto — Fakultet/Sektion

Laitos — Institution

Matemaattis-luonnontieteellinen

Eläintieteen laitos

Tekijä — Författare

Pasi Vilpas

Työn nimi — Arbets titel

Saarten koko ja isolaatio/päästäisten esiintymiseen vaikuttavina

tekijöinä: Inarijärvi 1988.

Oppiaine — Läroämne

Biologia

Työn laji — Arbets art

Pro gradu-tutkielma

Aika — Datum

Toukokuu 1989

Sivumäärä — Sidoantal

23 s.

Tiivistelmä — Referat

Kesällä 1988 aloitettiin tutkimukset päästäisten ja myyrien esiintymisestä ja populaatiodynamiikasta Inarijärven saarilla. Tutkimus suoritettiin 45 saarella ja kuudella manneralueella. Saarten koko vaihteli 0,1:stä 254,9 hehtaariin ja isolaatio 200:sta 2300 metriin. Isolaatio mitattiin mantereesta tai lähimmästä yli 20 ha saaresta.

Pyyntityössä käytettiin 10 x 10 m pienruutuja. Kussakin ruudussa oli kahdeksan tavallista hiirenloukkua ja neljä vesitäytteistä peltisuppilaa. Neljässä tutkimuskohteessa käytettiin lisäksi elävänä pyydystäviä häkkiloukkuja. Loukkuvuorokausien määrä oli saarilla 6632 ja mantereella 1510.

Mantereelta saatiin 9 aikuista ja 20 nuorta idänpäästäistä sekä 8 nuorta metsäpäästäistä. Saarilta saatiin 216 nuorta ja 36 aikuista idänpäästäistä sekä 2 nuorta ja 2 aikuista metsäpäästäistä. Kaikki metsäpäästäiset tulivat samalta saarelta. Metsäpäästäisen asuttamalta saarelta ei saatu idänpäästäisiä. Tulos on mahdollisesti pelkkä sattuma, mutta voi olla myös merkki metsäpäästäistä paikallisesti suosivista ympäristöolosuhteista. Muualla Lapissa harvalukuisena esiintyvää vaivaispäästäistä ei Inarijärveltä saatu lainkaan. Lajin puuttuminen on todennäköisimmin pienestä näytekoosta johtuvaa harhaa.

Päästäiset puuttuivat 3 ha pienemmiltä saarilta, mutta niitä esiintyi lähes jokaisella yli 15 ha kokoisella saarella. Kokoluokassa 3-15 ha päästäisiä oli viidellä yhteensä neljästätoista saaresta. Tuloksen voi selittää populaatioiden epävakaus keskikokoisilla saarilla. Tähän viittaa myös se, että asutetut saaret olivat tässä kokoluokassa keskimääräistä vähemmän eristyneitä. Saaripopulaatioiden tiheys ei korreloinut saaren pinta-alan eikä isolaation kanssa.

Metsäpäästäisiä oli tutkimusalueella selvästi vähemmän kuin Lapissa yleensä. Tämä voi johtua Inarijärven alueen karuudesta: pienempi idänpäästäinen menestyy isompaa metsäpäästäistä paremmin alueilla, missä ravinnon saatavuus on heikko. Kenties samasta syystä idänpäästäiset olivat saarilla useimpien ominaisuuksiensa suhteen keskimäärin manneryksilöitä pienempiä.

Idänpäästäisen sukupuolijakauma oli sekä saarilla että mantereella koiraspainotteinen. Nuorten idänpäästäisten osuus saarilla oli merkitsevästi suurempi kuin mantereella.

Avainsanat — Nyckelord

Inarijärvi, isolaatio, Lappi, päästäiset, saaribiogeografia

Säilyyspaikka — Förvaringsställe

Muuta tietoja — Övriga uppgifter